

การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาว้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน
Research on the Characteristics of Zhuang Brocade Patterns in Guangxi, China

ลู่อี้ เหลียง¹ ศุภรา อรุณศรีมรกต² และพกามาศ สุวรรณนิภา²
Luyi Liang¹ Supara Aroonsrimorakot² and Pakamas Suwannipha²

¹สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบและการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา¹

¹Student of Master of Visual Arts, Art of Design and Cultural Management Program, Faculty of
Fine and Applied Arts, Burapha University

²คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

²Faculty of Fine and Applied Arts, Burapha University

E-mail: skzllab@gmail.com, supara@go.buu.ac.th, pakamas@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

ผ้าทอชาว้วงเป็นส่วนสำคัญของศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศจีน งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาว้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ของลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาว้วง โดยงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการศึกษาทางเอกสาร การลงพื้นที่สำรวจภาคสนาม และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอชาว้วง การเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาว้วงได้สะท้อนให้เห็นผ่านทางเนื้อหาที่ปรากฏบนผ้า การจัดองค์ประกอบภาพสีเส้น และการสื่อความหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิต ตลอดจนบุคลิกที่มีชีวิตชีวา กระตือรือร้น และอิสระของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง โดยผลการศึกษาส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อการการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งศิลปะผ้าทอ เป็นการขยายองค์ความรู้เกี่ยวกับลวดลายผ้าทอชาว้วงไปสู่ผู้ที่มีความสนใจ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและแนวทางสำหรับการทำความเข้าใจต่อสาระสำคัญของผ้าทอชาว้วงให้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ ลวดลายผ้าทอ กลุ่มชาติพันธุ์จ้วง ผ้าทอเผ่าจ้วง

Abstract

Zhuang brocades are a crucial part of arts and culture in China. The objective of the research on “the characteristics of Zhuang brocade patterns in Guangxi, China” was to analyze the identity of patterns in Zhuang brocade handicraft. This research is a qualitative study employing document analysis, field surveys, and interviews with experts in Zhuang brocades. The sample group was selected by purposive sampling. The results revealed that the identity of patterns in Zhuang brocade handicraft is reflected through contents on the fabrics, composition, colors, and communication. It is closely related to arts and culture; traditions and way of life; and liveliness, enthusiasm, and independence of the Zhuang. The results of this research generate

benefits for Chinese arts and cultural education, particularly the arts of brocades. More specifically, it is to extend the body of knowledge about Zhuang brocade patterns for anyone interested. The results can also be used as a reference and a guideline for better understanding about the essence of Zhuang brocades.

Keywords: Identity, Brocade pattern, Zhuang ethnic group, Zhuang brocades

บทนำ

กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเดิมเรียกว่าชนเผ่าถ้ง เป็นชนกลุ่มน้อยที่มีประชากรมากที่สุดในประเทศจีน ชนเผ่าจ้วงกระจายอยู่ใน 31 มณฑล ตลอดจนเขตปกครองตนเองและเขตปกครองพิเศษที่ขึ้นตรงต่อรัฐบาลกลาง เขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงกระจายอยู่มากที่สุด วัฒนธรรมดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงมีความลึกซึ้งและหลากหลาย และยังเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีน องค์ประกอบทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงได้มาจากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงที่สะท้อนให้เห็นถึงจิตวิญญาณและจิตสำนึกด้านสุนทรียภาพของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงซึ่งมีเสน่ห์ทางศิลปะที่แข็งแกร่งเป็นอย่างมาก โดยองค์ประกอบทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น ได้แก่ อาคาร ที่พักอาศัย สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน ผ้าทอ หัตถกรรมจักสานไม้ไผ่ ตลอดจนประเพณีท้องถิ่น เพลงและการเต้นรำของชาวจ้วง สิ่งเหล่านี้ได้กลายเป็นการแสดงออกของวัฒนธรรมจ้วง ซึ่งองค์ประกอบทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมท้องถิ่นในพื้นที่ที่กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงอาศัยอยู่และเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมประจำชาติของท้องถิ่นโดยตรงมากที่สุด (Tang, 2022)

สำหรับผ้าทอชาวจ้วงได้รับการยกย่องว่าเป็น “1 ใน 4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของประเทศจีน” (Qin, 2016) มีลวดลายที่สวยงาม องค์ประกอบที่กระชับ และสีสันที่สดใส เป็นศิลปะและงานฝีมือที่มีลักษณะเฉพาะของชนชาติที่แข็งแกร่ง สะท้อนให้เห็นถึงความกระตือรือร้น ความเปิดกว้าง และความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นของชาวจ้วง (Zhao, 2017) ผ้าทอชาวจ้วงมีประวัติศาสตร์อันยาวนานและความหมายทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง โดยแหล่งกำเนิดที่สำคัญของผ้าทอชาวจ้วงคือเมืองซีเฉิง เมืองปินหยาง และเมืองจิ้งซีในมณฑลกว่างซีของประเทศจีน (Zhang, 2013) วงการโบราณคดีมีการค้นพบผ้าที่มีลวดลายในหลุมฝังศพหมายเลข 7 ของสุสานฮั่นหลัวโ่ววันในเมืองกุ้ยแก้งมณฑลกว่างซี ซึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าร่องรอยของผ้าทอชาวจ้วงมีอยู่ในกว่างซีตั้งแต่ต้นสมัยราชวงศ์ฮั่น ต่อมา ในสมัยราชวงศ์ถัง ผ้าทอชาวจ้วงจากภูมิภาคหลิงหนาน โดยเฉพาะในมณฑลกว่างซีได้กลายเป็นเครื่องบรรณาการในราชสำนัก ในช่วงนี้ ลวดลายของผ้าทอมีความซับซ้อนและมีสีสันเป็นอย่างมาก จนกระทั่งมาถึงสมัยราชวงศ์ซ่ง ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงได้มีชื่อเสียงขึ้นมา ในสมัยราชวงศ์หมิงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางและเทคนิคของผ้าทอก็เจริญรุ่งเรืองขึ้นเช่นกัน ในสมัยราชวงศ์ชิง ผ้าทอชาวจ้วงได้เป็นเครื่องบรรณาการจากราชสำนักของจักรพรรดิ และยังเป็นของประดับและของใช้ประจำวันในขณะนั้นด้วย” (Fan, 2015) หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน รัฐบาลได้สนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมและเสนอมาตรการเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและการพัฒนาผ้าทอชาวจ้วงจำนวนมาก และเนื่องจากการให้ความสำคัญของรัฐบาล ทำให้ “ศิลปะผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิ้งซี” ได้รับเลือกให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. 2006” (Nong, 2017) ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 2011 โรงงานผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิ้งซีได้รับเลือกให้เป็นฐานสาธิตแห่งแรกในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ในกว่างซี (Fan, 2013)

ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงมีความหมายทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ผ้าทอชาวจ้วงที่แตกต่างจากผ้าทอที่มีชื่อเสียงอื่น ๆ คือ ลวดลายของผ้า ลวดลายจีนดั้งเดิมส่วนใหญ่มีคุณลักษณะที่ว่า “มีลายต้องมี

ความหมาย และความหมายต้องเป็นมงคล” ซึ่งลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงก็มีคุณลักษณะนี้เช่นกัน (Zhao, 2017) วัฒนธรรมชนบทธรรมเนียม และตำนานเรื่องเล่าของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงล้วนปรากฏอยู่ในลวดลายของผ้าทอชาวจ้วง ซึ่งแต่ละลวดลายก็มีความหมายทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ลวดลายเหล่านี้เป็นลวดลายที่พัฒนาโดยตรงจากชีวิตประจำวันของชาวเผ่าจ้วง ทิวทัศน์ธรรมชาติที่สวยงามของหมู่บ้านชาวจ้วง และลวดลายเหล่านี้ก็มีความสัมพันธ์กับลายสัตว์และพืชหลายชนิด พัฒนามาจนกลายเป็นลวดลายที่มีความเป็นรูปธรรม (Qin, 2016)

ในปัจจุบัน เนื่องจากอิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น (ชาวจีน) ทำให้วัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงค่อย ๆ แสดงให้เห็นถึงปรากฏการณ์การกลืนกลายเข้ากับวัฒนธรรมอื่น รูปแบบและอัตลักษณ์ของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงได้ค่อย ๆ ลดลง ซึ่งนี่เป็นสิ่งที่พวกเรากำลังกังวล ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ชาวจีนในประเทศจีนนิยมสวมใส่หรือประยุกต์ใช้องค์ประกอบของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้องค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เหตุผลสำคัญเนื่องจากเสน่ห์ทางศิลปะที่เป็นเอกลักษณ์ขององค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงได้ดึงดูดและเป็นที่ยอมรับของผู้คน แต่ถึงแม้ว่าจะมีการประยุกต์ใช้ องค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมากขึ้นเรื่อย ๆ แต่ก็มีผู้คนจำนวนน้อยที่เข้าใจถึงอัตลักษณ์ขององค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงอย่างแท้จริง เพราะฉะนั้น งานวิจัยนี้จึงต้องการนำเสนอให้เห็นว่า ภายใต้ประวัติศาสตร์อันยาวนานและวัฒนธรรมอันรุ่งเรือง องค์ประกอบลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมีอัตลักษณ์ที่ซ่อนแฝงอยู่อย่างไรบ้าง เพื่อทำให้ผู้คนเข้าใจถึงวัฒนธรรมของชาวจ้วงมากขึ้น หวังว่าจะสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้คนหันมาสนใจและศึกษาศิลปะผ้าทอชาวจ้วงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้ผ้าทอชาวจ้วงถูกนำไปใช้ ได้รับการสืบสาน และพัฒนาอย่างดีในสังคมยุคใหม่ ทำให้ผู้คนได้สัมผัสถึงเสน่ห์ของผ้าทอชาวจ้วงอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตและเนื้อหาของพื้นที่ศึกษา

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลวดลายผ้าทอชาวจ้วงมณฑลกว่างสี ประเทศจีน โดยขั้นตอนแรกคือ การเก็บข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ โดยการสำรวจ สัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และข้อมูลชั้นสอง คือการใช้ภาพถ่าย และข้อมูลประวัติศาสตร์จากเอกสารประเภทต่าง ๆ วิเคราะห์อัตลักษณ์ด้านความหมาย รูปทรง และสีสันของลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วงในพื้นที่ดังกล่าว

ขอบเขตของพื้นที่ทำการศึกษา อำเภอจิ่งซีตั้งอยู่ในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง เป็นเมืองระดับเทศมณฑลภายใต้เขตอำนาจการปกครองของเมืองไป๋เซ่อ มณฑลกว่างสี ประเทศจีน โดยจะลงพื้นที่ไปยังฐานสถิติการอนุรักษ์ผลผลิตของมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ระดับชาติ ได้แก่ โรงงานผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิ่งซี พิพิธภัณฑ์นิเวศวิทยาชาวจ้วงโจวเมืองจิ่งซี และพิพิธภัณฑ์ผ้าทอชาวจ้วงเมืองจิ่งซี

2. การวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วง

2.1 ข้อมูลทุติยภูมิ แสดงข้อมูลผ่านรูปภาพและคำบรรยายในลักษณะวิจัยเชิงพรรณนา

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิ การสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอชาวจ้วงจำนวน 3 ท่าน โดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยกำหนดจากความเชี่ยวชาญของผู้เชี่ยวชาญ กล่าวคือ เป็นนักวิจัยด้านผ้า

ทอผ้าจ้วงที่มีประสบการณ์ 10 ปี เป็นผู้สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ผ้าทอผ้าจ้วง และเป็นผู้ดำเนินการพิพิธภัณฑสถานผ้าทอชนเผ่าจ้วง มณฑลกว่างสี โดยจะใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของผ้าทอชาวจ้วง ตลอดจนความหมาย รูปทรง และสีสันของลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอชาวจ้วง นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis) ตามที่ประเด็นศึกษาแล้วนำเสนอเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

การทบทวนวรรณกรรม

1. กลุ่มชาติพันธุ์จ้วง

กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีประชากรมากที่สุดในบรรดาชนกลุ่มน้อยของประเทศจีน ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในมณฑลกว่างสีและยูนนาน วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงสามารถย้อนกลับถึงสมัยก่อนราชวงศ์ฉิน บรรพบุรุษพื้นเมืองของพื้นที่ลุ่มหนานได้ก่อตั้งชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ชนเผ่าซีโหวและลั่วเยว และได้ก่อตั้งอำนาจทางการเมืองเป็นของตนเอง มีการติดต่อและทำสงครามกับราชวงศ์ที่อยู่ทางตอนกลางของประเทศ (Xie, 2020) หลังจากจักรพรรดิฉินรวม 6 รัฐเข้าเป็นหนึ่งเดียวก็ได้มีการส่งกองกำลังไปพิชิตพื้นที่ลุ่มหนานและเริ่มปกครองพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง ต่อมาในสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง พื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นเป็นระบบเศรษฐกิจโดยอาศัยการทำเกษตรกรรม ขณะเดียวกันก็เริ่มมีงานหัตถกรรม การค้า และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ปรากฏขึ้นในช่วงราชวงศ์หมิงและชิง วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต่อมาหลังจากมีการสถาปนาประเทศจีนใหม่ กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงก็ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ของจีน และได้รับสถานะทางการเมืองและโอกาสใหม่ ๆ ในการพัฒนา ปัจจุบัน พื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงได้กลายเป็นหนึ่งในพื้นที่สำคัญสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจทางตอนใต้ของจีน และยังมีชื่อเสียงระดับโลกในด้านวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่มีเอกลักษณ์และมั่งคั่ง และงานหัตถกรรมแบบดั้งเดิมอีกด้วย

2. ผ้าทอชาวจ้วง

ผ้าทอชาวจ้วง ผ้าทอหุญเมืองหนานจิง ผ้าทอสู่มืองเสวน และผ้าทอซ่งเมืองซูโจว เป็นที่รู้จักในชื่อ 4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน สำหรับผ้าทอชาวจ้วงมีต้นกำเนิดในสมัยราชวงศ์ฮั่น และมีการพัฒนาจนเป็นรูปเป็นร่างในสมัยราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 1,000 ปี ตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ใน พงศาวดารราชวงศ์ฮั่นยุคหลังที่ชื่อว่า “บันทึกเผ่าหนานมาน” บันทึกว่า ในช่วงต้นของราชวงศ์ฮั่น ชาวจ้วงในพื้นที่ใช้ด้ายลินิน 5 สีเพื่อทอ “ผ้าลายจุด” ด้วยสีสันทึกลากหลายและเนื้อสัมผัสที่หนา ในสมัยราชวงศ์ถังและซ่ง ผ้าทอชาวจ้วงได้รับการยกย่องจากราชสำนักว่า “มีความสวยงามและหนา เป็นผ้าที่มาจากทางภาคใต้” ต่อมาในสมัยจักรพรรดิฉินแห่งราชวงศ์หมิง ผ้าทอชาวจ้วงที่ทอด้วยลวดลายต่าง ๆ เช่น ลายมังกรและหงส์ได้กลายเป็นเครื่องบรรณาการแก่ราชสำนัก ต่อมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชิงจนถึงปัจจุบัน การทอผ้าก็ได้กลายเป็นงานฝีมือที่สตรีชาวจ้วงต้องศึกษาเรียนรู้ (Fan, 2013) ผ้าทอชาวจ้วงเป็นหนึ่งในมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ และเป็นผ้าเพียงชนิดเดียวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของชนกลุ่มน้อยใน 4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน หลังจากผ่านการพัฒนามานานกว่าพันปีผ้าทอของชาวจ้วงก็ได้ซ่อนไว้ด้วยความหมายที่ลึกซึ้ง มีเทคนิควิธีการและการตกแต่งที่ประณีตกลายเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของศิลปะพื้นบ้านของชาวจ้วงในมณฑลกว่างสี คำว่าผ้าทอจ้วงในภาษาจีนกลางจะออกเสียงว่า “จ้วงจิ้น” ในภาษาจ้วงมีความหมายว่า “ผ้าห่มแห่งสวรรค์” จากความหมายที่สื่อออกมานี้จะเห็นได้ว่าผ้าทอชาวจ้วงมีความสำคัญและเป็นที่เคารพของชนเผ่าจ้วงเป็นอย่างมาก

ผ้าทอขาวจ้วงเป็นผลผลิตจากการตกผลึกของวิถีชีวิตชาวจ้วง เป็นผ้าศิลปะที่อุดมไปด้วยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งมีคุณค่าทางการใช้งานที่สูงและยังเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งของชาวเผ่าจ้วงอีกด้วย ประการแรก ผ้าทอขาวจ้วงเป็นการตกผลึกทางศิลปะและวัฒนธรรมของชาวจ้วงมาเป็นเวลาหลายพันปี การกำเนิดและการพัฒนาของผ้าทอขาวจ้วงมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับรูปแบบการพัฒนาของชาวจ้วงในมณฑลกว่างสี ซึ่งได้ผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตของชาวจ้วงจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของพวกเขา ผ้าทอขาวจ้วงเป็นผลผลิตของขนบธรรมเนียม ความเชื่อ พิธีกรรม อารมณ์ความรู้สึก และค่านิยมของชาวจ้วง โดยผ้าทอขาวจ้วงเป็นสื่อกลางของการแสดงออกถึงความปรารถนาเพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของชาวจ้วง อีกทั้งยังเป็นตัวบันทึกวิถีชีวิตเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมและสถานะทางวัฒนธรรมของชาวจ้วงอีกด้วย ประการที่สอง ผ้าทอขาวจ้วงเป็นผ้าทอเพียงหนึ่งเดียวที่เป็นของชนกลุ่มน้อยในบรรดา “4 ผ้าทอที่มีชื่อเสียงของประเทศจีน” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของชาติ และเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่สำคัญของเขตปกครองตนเองกว่างสีจ้วง ผ้าทอขาวจ้วงมีโครงสร้างทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นวัฒนธรรมการทอผ้าที่เป็นอิสระ เทคนิคการผลิตและลวดลายของผ้าสะท้อนให้เห็นถึงภูมิปัญญาและความคิดสร้างสรรค์ของชาวจ้วง อีกทั้งยังเป็นแรงบันดาลใจอันทรงคุณค่าสำหรับการออกแบบสมัยใหม่

3. หลักการจัดองค์ประกอบศิลป์

หลักองค์ประกอบศิลป์ (Composition) หมายถึง การนำทัศนธาตุของศิลปะ ซึ่งประกอบไปด้วย จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง ขนาดสัดส่วน แสงเงา สี บริเวณว่าง พื้นผิว มาจัดภาพหรือองค์ประกอบรวมเข้าด้วยกันและให้ประสานสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม ประเสริฐ พิษยะสุนทร (2557) ได้แบ่งทัศนธาตุ ไว้ดังนี้

- 3.1 จุด องค์ประกอบพื้นฐานแรกที่สุด
- 3.2 เส้น เกิดจากจุดหลาย ๆ จุดต่อกัน
- 3.3 รูปร่าง มีลักษณะ 2 มิติ เกิดจากเส้นลากต่อกัน
- 3.4 รูปทรง มีลักษณะ 3 มิติ เกิดจากเส้นลากต่อกันมีความลึก
- 3.5 พื้นผิว เกิดได้ 2 ลักษณะ คือ แบบลงตาที่สร้างขึ้น กับ แบบความจริงสัมผัสได้
- 3.6 ค่าน้ำหนัก บริเวณที่ถูกแสง บริเวณที่เป็นเงา
- 3.7 แสงและเงา คือ ความแตกต่างกันของค่าน้ำหนัก สีบนผิวของวัตถุ

ผลการวิจัย

1. อัตลักษณ์ลวดลายในงานหัตถกรรมผ้าทอขาวจ้วง

1.1 อัตลักษณ์ด้านเนื้อหาที่ปรากฏในลวดลาย

อัตลักษณ์สำคัญที่ทำให้ผ้าทอขาวจ้วงแตกต่างจากผ้าทอที่มีชื่อเสียงอีก 3 แบบคือลวดลาย ผ้าทอขาวจ้วงได้รับการถวายเป็นเครื่องบรรณาการตั้งแต่ราชวงศ์ซ่ง เทคนิคการทอผ้าและลวดลายการตกแต่งมีระดับทางศิลปะที่สูง ลวดลายของผ้าทอขาวจ้วงเป็นสื่อกลางของประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวจ้วง (Miao, 2022) อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมผ้าทอขาวจ้วงที่ตรงไปตรงมามากที่สุด โดยลวดลายเหล่านี้มีการอ้างอิงจากวัตถุที่ปรากฏอยู่ในธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ นก ปลา และแมลง โดยชาวจ้วงจะใช้คุณลักษณะของวัตถุที่ปรากฏอยู่ตามธรรมชาติเหล่านี้มาทำการดัดแปลง ลดทอน และตัดทอน แล้วทอออกมาเป็นผ้าทอที่มีลวดลายที่หลากหลาย ถึงแม้ว่าลวดลายเหล่านี้จะมีความเป็นนามธรรม แต่มีชีวิตชีวาและสะท้อนให้เห็นถึงการเคารพธรรมชาติและสภาพภูมิปัญญาในการมีชีวิตที่มีความสุขของชาวจ้วง ลวดลายผ้าทอขาวจ้วงสามารถแบ่งตามเนื้อหาได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ ลายเรขาคณิต ลายสัตว์ ลายพืชพรรณ และลายเรื่องราว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1 ลายเรขาคณิต

ลวดลายเรขาคณิตเป็นลวดลายที่มีความเป็นระเบียบ เช่น ลายสี่เหลี่ยม สามเหลี่ยม แปดเหลี่ยม สี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน วงกลม และรูปหลายเหลี่ยมที่ประกอบด้วยจุด เส้น และพื้นที่ว่าง โดยลวดลายเหล่านี้ประกอบขึ้นจากการประสาน การทับซ้อน และการทำซ้ำ โดยส่วนใหญ่จะเป็นลายนามธรรมเป็นหลัก และบางลายก็มีลวดลายร่วมกับวัตถุทางธรรมชาติ ลวดลายเรขาคณิตในผ้าทอชาวจ้วง ได้แก่ ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ลายเมฆและสายฟ้า ลายคลื่นน้ำ ลายประสาน ลายกันขด และลายขนนก โดยที่ลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนเป็นลวดลายเรขาคณิตรูปแบบหนึ่งที่พบเห็นได้บ่อยในบรรดาลายผ้าทอของชาวจ้วงที่เป็นลายตกแต่งผ้าที่บรรพบุรุษสมัยโบราณได้รับแรงบันดาลใจมาจากการทอเสื่อ ซึ่งเป็นหนึ่งในลายสี่เหลี่ยมแบบดั้งเดิม ซึ่งจะเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีความยาวเท่ากัน โดยให้มุมบน ล่าง ซ้าย และขวาหันเข้าหากัน

ภาพที่ 1 ลายเรขาคณิตหรือลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนบนผ้าทอชาวจ้วง

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.1.2 ลายพืชพรรณ

ลวดลายพืชพรรณในผ้าทอจ้วงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของชนเผ่าจ้วง ชนเผ่าจ้วงที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มหนานมาอย่างยาวนาน ซึ่งอุดมไปด้วยทรัพยากรพืช และได้กลายเป็นคุณลักษณะประจำชนชาติคือ ความรัก ความเพลิดเพลินและปกป้องธรรมชาติ ในกระบวนการสร้างลวดลายผ้าทอชาวจ้วง ชนเผ่าจ้วงได้นำพืชพรรณในธรรมชาติมาผสมผสานเข้ากับความสำเร็จทอลวดลายพืชที่มีความหมายทางอารมณ์อันเป็นเอกลักษณ์ออกมา ลวดลายพืชที่เป็นตัวแทนในผ้าทอชาวจ้วง ได้แก่ ลายดอกบัว ลายดอกโบตั๋น ลายดอกเบญจมาศ ลายต้นไม้ม้วน เป็นต้น

ภาพที่ 2 ลายพืชพรรณที่สื่อถึงลายดอกบัวบนผ้าทอชาวจ้วง

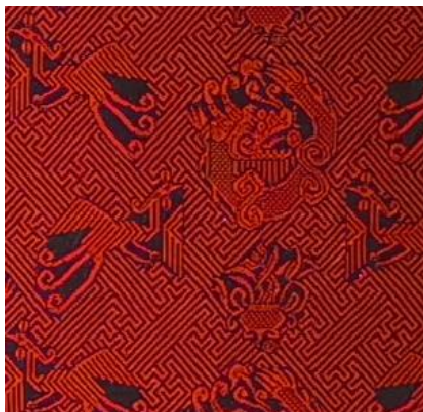
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 3 ลายพีชพรรณที่สื่อถึงลายดอกโบตั๋นบนผ้าทอชาวจ้วง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.1.3 ลายสัตว์

ผ้าทอชาวจ้วงมีลวดลายสัตว์หลายประเภท ทั้งปลา แมลง นก มังกร หงส์ และสัตว์มงคลต่าง ๆ เป็นลวดลายที่มีความเรียบง่าย และมีชีวิตชีวา ในบรรดาลวดลายสัตว์ ลวดลายที่พบมากที่สุดคือ ลายหงส์ ผ้าทอชาวจ้วง 9 ใน 10 ผลงานที่มีลวดลายสัตว์จะถูกปักด้วยลายหงส์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของลายหงส์ในวิถีชีวิตของชาวจ้วง ชาวจ้วงเปรียบแนวความคิดการบูชาพระอาทิตย์เป็นลายไก่ เนื่องจากไก่มักจะขันตอนยามห้าโมงวัน ซึ่งตรงกับเวลาพระอาทิตย์ขึ้น ชาวจ้วงจึงเชื่อมโยงลายไก่อกับดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก เป็นสัญลักษณ์ของการทำงานหนักและสื่อความหมายถึงความสวยงามของชาวจ้วง นอกจากนี้ ชาวจ้วงยังชื่นชอบลายผีเสื้อ เนื่องจากรูปทรงที่หลากหลาย ทำทางที่พลิ้วไหว รูปร่างและสีสันที่สดใสและสวยงามของผีเสื้อเหมาะกับคุณลักษณะที่รักความงามของสตรีชาวจ้วง ขณะเดียวกัน ผีเสื้อมีความสามารถในการสืบพันธุ์ที่ยอดเยี่ยมสามารถออกไข่หลายหมื่นฟองในคราวเดียว จุดนี้ได้สื่อความหมายที่สวยงามของการมีลูกหลายคน ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองดั้งเดิมของจ้วงเกี่ยวกับการสืบทอดวงศ์ตระกูล นอกจากนี้ ยังมีลายงูเหลือม ลายกบ ลายสิงโต และลายเต่า

ภาพที่ 4 ลายสัตว์ที่สื่อถึงลายหงส์บนผ้าทอชาวจ้วง
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 5 ลายสัตว์ที่สื่อถึงลายผีเสื้อ
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.1.4 ลายเรื่องราว

ในกระบวนการทอผ้าของชาวจังหวัดจันทบุรี บางครั้งชาวจังหวัดจันทบุรีจะนำบรรยากาศ ตำนาน หรือความปรารถนาของชีวิต มานำเสนอผ่านลวดลายที่บอกเล่าเรื่องราว เพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของพวกเขา เช่น ชาวจังหวัดจันทบุรีมีการแสดงความสามารถ เรื่องความรักผ่าน “ผีเสื้อและดอกไม้” ผีเสื้อและดอกไม้มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในธรรมชาติ ผีเสื้อได้รับพลังงานผ่าน ดอกไม้ และดอกไม้ขยายพันธุ์ผ่านผีเสื้อ ลวดลายทั้งสองเป็นสัญลักษณ์ของความรักซึ่งกันและกัน ในบรรดาผ้าทอชาวจังหวัดจันทบุรียังมี ลวดลายที่บอกเล่าเรื่องราวอื่น ๆ ที่แสดงออกถึงอารมณ์แห่งชีวิต เช่น ลายสิงโตเล่นลูกบอล ลายปลาเล่นดอกบัว ลายสาวทอผ้า และพ่ออาหิว ลายหูกุ้งไฉ่ฉาง เป็นต้น

ภาพที่ 6 ลายเรื่องราวที่สื่อถึงลายสิงโตเล่นลูกบอล
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

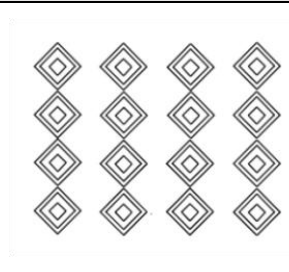
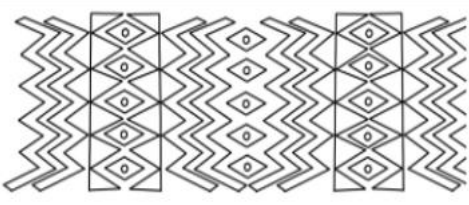
ภาพที่ 7 ลายเรื่องราวที่สื่อถึงลายสาวหลิวชานและพี่อาหนิว
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.2 อัตลักษณ์ด้านการจัดองค์ประกอบภาพ

1.2.1 การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตร

ผ้าทอชาวจ้วงให้ความสำคัญกับความสมมาตร ความสมดุล และความเรียบง่าย ในกระบวนการทอและการจัดองค์ประกอบภาพ ความสมมาตรของผ้าทอชาวจ้วง คือ การใช้ลวดลายเรขาคณิตเป็นวัตถุเพื่อให้ได้ความสมดุลและความสมบูรณ์ของภาพ ความสมดุล คือ การวางลวดลายต่าง ๆ ภายในลวดลายที่มีความสมมาตรเพื่อให้ผ้าทอชาวจ้วงเดิมที่มีความธรรมดากลายเป็นผ้าทอที่มีมิติมากยิ่งขึ้น การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตรเป็นการใช้ลวดลายเรขาคณิตซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างลวดลายที่มีความต่อเนื่องแบบ 2 ด้านหรือ 4 ด้าน ผ้าทอชาวจ้วงโดยรวมที่ทอในลักษณะนี้จะมีลักษณะที่กระชับและเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ดูเรียบหรู เรียบง่าย และสง่างาม

ตารางที่ 1 การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตร

ลวดลายผ้าทอชาวจ้วง	การจัดองค์ประกอบแบบสมมาตร
	
	

1.2.2 การจัดองค์ประกอบลวดลายพื้นหลัง

การจัดองค์ประกอบลวดลายประเภทนี้เป็นการใช้ลวดลายเรขาคณิตเป็นพื้นหลัง จากนั้นปกลวดลายภาพอื่น ๆ เช่น ลวดลายสัตว์ ลวดลายพืชลงบนผ้าที่มีพื้นหลังเป็นลายเรขาคณิต การจัดองค์ประกอบเช่นนี้ ทำให้ความกะทัดรัดและความประณีตของลวดลายพื้นหลังตัดกันอย่างชัดเจนกับความมีชีวิตชีวาของลายนูนที่ทอดตัวยาวไป ทำให้ผ้าทอในภาพรวมมีความสมดุลทั้งความเคลื่อนไหวและความคงที่ มีการแบ่งลำดับชั้นที่ชัดเจน มีความแน่นและหนาที่เหมาะสม โดยปกติลวดลายเรขาคณิตที่นำมาเป็นลายพื้นหลังจะเป็นลายที่มีความเรียบง่าย เช่น ลายประจักษ์เงิน และลายสวัสดิกะ ส่วนลายอื่นที่นำมาทอทับจะเป็นลายที่มีสีสันสดใส มีเนื้อหาของลายที่ชัดเจน และมีความหมายที่ดี

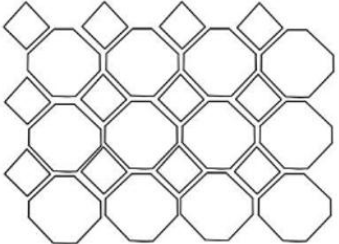
ภาพที่ 8 ลายพื้นหลังและลายนูนที่มีการทอทับ

ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

1.2.3 การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ

การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ คือ การทอรูปทรงลวดลายพื้นฐานที่เป็นกรอบออกมา ก่อนจากนั้นจึงเติมลวดลายอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นลวดลายเรขาคณิตหรือลวดลายสัตว์และพืชเข้าไปในกรอบที่มีการทอออกมาในช่วงแรก การจัดองค์ประกอบประเภทนี้จะแบ่งภาพหรือลวดลายที่ทอออกมาผ่านกรอบ ทำให้ลวดลายบนผ้าทอดูเป็นระเบียบเรียบร้อยและมีจังหวะ อีกทั้งมีการใช้ลวดลายอื่น ๆ เช่น ลายสัตว์และลายพืชเพื่อเพิ่มลำดับชั้นและความน่าสนใจของผ้า การผสมผสานเข้าด้วยกันของลวดลายเหล่านี้ทำให้ผ้าทอโดยรวมมีโครงสร้างที่เต็มอุ่ม มีชีวิตชีวาและสมดุล (Zhu, 2011)

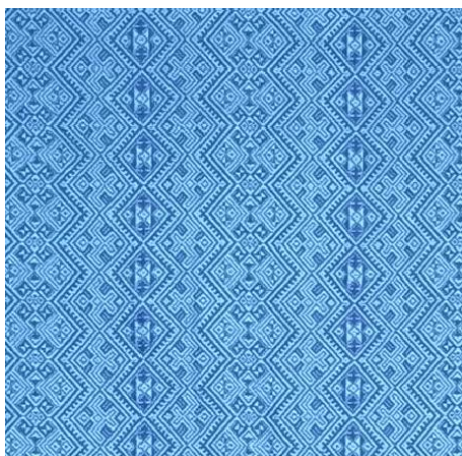
ตารางที่ 2 การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ

ลายเรขาคณิตผ้าทอชาวจ้วง	การจัดองค์ประกอบแบบการเติมเข้าไปในกรอบ
	
	

1.3 อัตลักษณ์ด้านสีสันทัน

ลวดลายบนผ้าทอชาวจ้วงได้ผ่านกระบวนการตั้งแต่การใช้สีเดียวไปจนถึงสีสันทันที่หลากหลาย จากความเรียบง่ายไปจนถึงความซับซ้อน การผลิตในยุคแรกเป็นผ้าทอธรรมดาที่มีลายตารางหมากรุก ภายหลังในสมัยราชวงศ์หมิงและชิง ผ้าทอชาวจ้วงเริ่มมีสีสันทันสวยงาม มีการผสมผสานลวดลายเรขาคณิต ลวดลายสัตว์และลวดลายพืชเข้าด้วยกันจนกลายเป็นองค์ประกอบลายผ้าทอชาวจ้วง ทำให้องค์ประกอบและการออกแบบโทนสีของผ้าทอจ้วงได้พัฒนามาถึงระดับที่ไม่เคยมีมาก่อน

การใช้สีของผ้าทอชาวจ้วงเต็มไปด้วยเอกลักษณ์ประจำชนชาติ ผ้าทอชาวจ้วงเริ่มต้นจากสีพื้นต่อมาพัฒนาเป็นผ้าทอหลากสี ชาวจ้วงนิยมใช้สีหนักในการทอผ้า เช่น สีแดง สีเหลือง สีนํ้าเงิน และสีเขียวมาจับคู่เข้าด้วยกันเพื่อสร้างความแตกต่างที่คมชัดและชัดเจน ในงานผ้าทอชาวจ้วงที่เราพบเห็นได้ทั่วไปนั้นสีที่ใช้ในผ้าทอมักเป็นสีหลายสีหรือหลายสีผสมกัน และเนื่องจากการผสมผสานอย่างชาญฉลาดของชาวจ้วง ทำให้สีหลาย ๆ สีที่อยู่รวมกันจึงไม่ดูลายตาหรือยุ่งเหยิง แต่กลับดูหลากหลายและเป็นหนึ่งเดียวกัน ซึ่งการใช้สีในผ้าทอชาวจ้วงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วง

ภาพที่ 9 ผ้าทอขาวจ้วงสีพื้น
ที่มา: ถ่ายโดยผู้วิจัย

ภาพที่ 10 ผ้าทอขาวจ้วงหลากสีสัน

1.4 อัตลักษณ์ด้านการสื่อความหมายของลวดลาย

ลวดลายบนผ้าทอขาวจ้วงล้วนเป็นผลมาจากการสะท้อนจิตสำนึกของชาวจ้วงในวิถีทางสังคม ลวดลายที่ดูเหมือนเรียบง่ายเหล่านี้ไม่ใช่ภาพรวมของวิถีชีวิตของชาวจ้วง แต่เป็นการจัดการกับความงามแบบพิเศษ ลวดลายบางรูปแบบยังได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมเรื่องข้าว ประเพณีพื้นบ้าน ความเชื่อในท้องถิ่น เป็นภาพสะท้อนที่มีรากฐานมาจากวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมของพื้นที่ ซึ่งแฝงไว้ด้วยความหมายทางวัฒนธรรม เช่น

1.4.1 ลายคลื่นน้ำและลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนสะท้อนถึงวิถีทางสังคม

กลุ่มชาติพันธุ์จ้วงเป็นชนชาติที่ปลูกข้าวเป็นหลัก วิธีการดำรงชีวิตที่อาศัยธรรมชาติในการเพาะปลูก มักจะได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศ การปลูกข้าวไม่สามารถดำรงอยู่ได้หากไม่มีน้ำ เพราะฉะนั้น เมื่อผู้คนคิดค้นและสร้างสรรค์ลวดลายน้ำก็จะมีความรู้สึกพิเศษต่อน้ำ ซึ่งลักษณะของคลื่นน้ำก็เป็นภาพสะท้อนที่ดี

1.4.2 ลายสวัสดิกะและการแสวงหาวัฒนธรรมความเป็นสิริมงคล

ชนเผ่าจ้วงแสวงหาทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการทั้งความสุขและความเป็นอยู่ที่ดี การใช้สัญลักษณ์สวัสดิเกะจำนวนมากแสดงให้เห็นถึงความคาดหวังและความปรารถนาที่จะมีชีวิตที่ดีขึ้นของผู้คนอย่างเต็มที่

1.4.3 ลายแปดเหลี่ยม ลายสายฟ้า และการบูชาสัญลักษณ์รูปเคารพประจำชนเผ่า

ผ้าทอชาวจ้วงมักใช้ลายแปดเหลี่ยม (ลายดาวแสงอาทิตย์) และลายสายฟ้า เนื่องจากลวดลายเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความจริงที่ว่าชาวจ้วงบูชาดวงอาทิตย์ เทพเจ้าแห่งสายฟ้าและเทพธิดาแห่งสายฟ้า ลวดลายผ้าจ้วงสามารถพบได้ในการบูชาสัญลักษณ์รูปเคารพในสมัยโบราณ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของภาพการบูชาสัญลักษณ์รูปเคารพที่สืบทอดมาในวัฒนธรรมของชนชาติ (Cao, 2017)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงมณฑลกว่างซี ประเทศจีน พบว่า ผ้าทอชาวจ้วงคือการตกผลึกของภูมิปัญญาที่หลากหลายและเป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน อัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงได้สะท้อนให้เห็นผ่านเนื้อหาที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้า เช่น เนื้อหาที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต สัตว์ พืชพรรณ และเรื่องราว การจัดองค์ประกอบภาพ เช่น การจัดองค์ประกอบภาพแบบสมมาตร การจัดองค์ประกอบลวดลายพื้นหลัง และการจัดองค์ประกอบภาพแบบเติมเข้าไปในกรอบ สีเส้นของลวดลาย และการสื่อความหมายของลวดลาย ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงนั้นมีความสมบูรณ์ หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ประจำชาติที่โดดเด่น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การจัดองค์ประกอบภาพ สีเส้น และการสื่อความหมายล้วนได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมทางศิลปะ วิถีชีวิต และวิถีความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงอย่างชัดเจน การศึกษาอัตลักษณ์ของผ้าทอชาวจ้วงไม่เพียงแต่เป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงความงามอันเป็นเอกลักษณ์ที่บรรพบุรุษของชาวจ้วงได้ประดิษฐ์คิดค้นและส่งต่อมายังรุ่นต่อรุ่น ขณะเดียวกันยังเป็นการทำให้ผู้คนในยุคปัจจุบันมองเห็นถึงเสน่ห์และความเป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำลวดลายที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่ไปทำการพัฒนาต่อยอดให้มรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้รับการศึกษาและคงอยู่ต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงมณฑลกว่างซี ประเทศจีน พบว่า ผ้าทอชาวจ้วงคือการตกผลึกของภูมิปัญญาที่หลากหลายและเป็นการสืบทอดมรดกทางภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ในการวิเคราะห์อัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้มีการอ้างอิงหลักองค์ประกอบศิลป์ของประเสริฐ พิชยะสุนทร (2557) ที่กล่าวถึง การนำองค์ประกอบทัศนธาตุรวมมารวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดคุณค่าทางความงาม ซึ่งจากการศึกษา อัตลักษณ์ลวดลายของผ้าทอชาวจ้วงได้สะท้อนให้เห็นผ่านเนื้อหาที่ปรากฏอยู่บนผืนผ้า เช่น เนื้อหาที่เป็นรูปทรงเรขาคณิต สัตว์ พืชพรรณ และเรื่องราว การจัดองค์ประกอบภาพ เช่น การจัดองค์ประกอบภาพแบบสมมาตร การจัดองค์ประกอบลวดลายพื้นหลัง และการจัดองค์ประกอบภาพแบบเติมเข้าไปในกรอบ สีเส้นของลวดลาย และการสื่อความหมายของลวดลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ fan Miaomiao (2023) ที่กล่าวถึงความงามของผ้าทอชาวจ้วงนั้นแสดงออกผ่านด้านเนื้อหา การจัดรูปแบบ รูปร่างของลวดลาย และการใช้สีเส้น ซึ่งการแสดงออกทางศิลปะของลวดลายผ้าทอชาวจ้วงนั้นมีความสมบูรณ์ หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ประจำชาติที่โดดเด่น ซึ่งไม่ว่าจะเป็นเนื้อหา การจัดองค์ประกอบภาพ สีเส้น และการสื่อความหมายล้วนได้สะท้อนให้เห็นถึงรสนิยมทางศิลปะ วิถีชีวิต และวิถีความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์จ้วงอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เพื่อให้ผู้คนเข้าใจถึงอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาวจ้วงได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ในอนาคตสามารถนำอัตลักษณ์ผ้าทอของชาวจ้วงเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้กับสาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์สมัยใหม่หรือร่วมสมัยที่สามารถทำให้ผู้คนในปัจจุบันสามารถสัมผัส รับรู้และเข้าถึงได้มากกว่าการอธิบายเพียงตัวอักษร ซึ่งช่องทางนี้ไม่เพียงแต่เป็นการขยายขอบเขตความรู้เรื่องอัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาวจ้วงเท่านั้น แต่ยังเป็นการสืบทอดให้อัตลักษณ์ลวดลายผ้าทอชาวจ้วงให้มีการนำไปต่อยอดอย่างสร้างสรรค์และพัฒนาอย่างไม่มีจุดสิ้นสุด

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา อรุณศิริมรกต อาจารย์ที่ปรึกษาหลักวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผกามาศ สุวรรณิกา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ที่ให้คำปรึกษาและแนะแนวทางในศึกษาครั้งนี้ โดยงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เอกสารอ้างอิง

- ประเสริฐ พิษยะสุนทร. ศิลปะและการออกแบบเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.
- Cao, H. "Functional characteristics and cultural connotation of Zhuang brocade geometric patterns," **Chinese Literary Artists**. 8,1. (August 2017): 94.
- Fan, M. "Analysis of the classification and cultural implications of Zhuang brocade patterns. Beauty and the Times", **Creativity**. 7,10. (October 2013): 53-57.
- . "On the protection and inheritance of intangible cultural heritage in industrial research and development—taking Guangxi Zhuang Brocade as an example", **Journal of Wuhan Textile University**. 1, 10. (February 2015): 36-39.
- Miao, Z. "Innovative application of Guangxi Zhuang brocade traditional patterns in cultural and creative products", **New Beauty**. 8,12. (December 2022): 61-63.
- Nong, W. "On the Zhuang Ethnic Brocade Culture and Ecological Environment in Jingxi County", **Journal of Nanning Vocational and Technical College**. 22,6, (July 2017): 97-100.
- Qin, Y. **Design application of Zhuang brocade elements in gold lacquer inlay technology**. Doctoral dissertation Beijing, Institute of Fashion Technology, 2016.
- Tang, W. "Research on the application of Guangxi Zhuang cultural elements in modern packaging design," **Western Leather**. 44, 6. (March 2022): 3.

- Xie, X. **Study on the Origin and Development of the Bronze Drum Culture of Zhuang Ethnic Group.** China: Guangxi University for Nationalities, 2020.
- Zhang, W. **Research on the educational function of Zhuang brocade decoration.** Doctoral dissertation, Southwest University, 2013.
- Zhao, Y. **Research on the traditional graphics of Guangxi Zhuang Brocade.** Doctoral dissertation, Southwest University, 2017.
- Zhu A. "A Brief Analysis of the Craftsmanship and Artistic Features of Zhuang Brocade," **Beauty and Times: Creativity.** 7,1. (July, 2011): 53-54.

